

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMAN SOPIMUSSARJA

Julkaistu Helsingissä 27 päivänä tammikuuta 2011

8/2011

(Suomen säädöskokoelman n:o 435/2009)

Laki

toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Annettu Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sopimuksen voimaansaattaminen

Haagissa 19 päivänä lokakuuta 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Suomen keskusviranomainen

Sopimuksessa tarkoitettuna keskusviranomaisena toimii Suomessa oikeusministeriö.

Jos keskusviranomaiselle tulee sopimuksen 8, 9 tai 33 artiklan nojalla Suomen viran-

omaisille osoitettu pyyntö, keskusviranomaisen tulee siirtää asia sille tuomioistuimelle tai viranomaiselle, joka on toimivaltainen ratkaistaan asian.

Oikeusministeriö huolehtii sen kautta sopimuksen nojalla lähetettyjen viranomaisen tiedonantojen kääntämisestä, jos käännös lain tai sopimuksen mukaan tarvitaan.

3 §

Virka-apu

Valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisten, poliisiviranomaisten ja rajavartiolaitoksen tulee antaa keskusviranomaisen pyynnöstä virka-apua lapsen olinpaikan ja olosuhteiden selvittämiseksi sekä holhousviranomaisten lapsen edunvalvontaa ja omaisuutta koskevien seikkojen selvittämiseksi.

4 §

Pyynnön hyväksymistä koskevan asian ratkaiseminen

Suomen viranomaisille sopimuksen 8 tai 9 artiklan nojalla osoitettuun pyyntöön suostumisesta päättää se tuomioistuim tai viranomainen, joka olisi pyynnössä tarkoitettussa asiassa toimivaltainen, jos asia ratkaistaisiin Suomessa. Jos pyynnön sisältävä asiakirja on erehdyksessä toimitettu tuomioistuimelle tai viranomaiselle, joka ei ole asiassa toimivaltainen, sen on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen tuomioistuimelle tai viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava pyynnön tehneelle.

Jos pyyntö koskee sitä, että Suomen viranomainen käyttäisi asiassa toimivaltaa, kysymys pyyntöön suostumisesta ratkaistaan siinä yhteydessä, kun pyynnössä tarkoitettu asia on tullut täällä vireille.

Jos pyyntö siitä, että sopimuksen osapuolena oleva vieras valtio saisi käyttää asiassa toimivaltaa, esitetään muutoin kuin vireillä olevan lapsen suojelua koskevan asian yhteydessä ja kärjäoikeus on 1 momentin mukaan toimivaltainen, asian käsittelyyn sovelletaan, mitä hakemusasioden käsittelystä säädetään. Asia tulee vireille, kun pyyntö on saapunut kärjäoikeuteen.

5 §

Pyynnön esittäminen toisen valtion viranomaiselle

Sopimuksen 8 tai 9 artiklan mukaisen pyynnön esittämisestä sopimuksen osapuolena olevan vieraan valtion viranomaiselle tai luvan antamisesta asian osapuolelle tällaisen pyynnön esittämiseen päättää se tuomioistuim tai viranomainen, joka olisi asiassa toimivaltainen, jos asia ratkaistaisiin Suomessa.

Kysymys pyynnön esittämisestä ratkaistaan siinä yhteydessä, kun pyynnössä tarkoitettu asia on tullut täällä vireille.

6 §

Asian osapuolten kuuleminen

Pyynnön hyväksymistä tai pyynnön esittä-

mistä koskevassa asiassa on varattava tilaisuus tulla kuulluksi sille, jolle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos pyynnössä tarkoitettu asia ratkaistaisiin Suomessa. Asia voidaan kuitenkin ratkaista varaamatta kuulemistilaisuutta, jos kuultavan mielipide käy luotettavasti ilmi pyyntöön liittyvistä asiakirjoista eikä kuuleminen ole tarpeen asian selvittämiseksi.

7 §

Muutoksenhaku pyynnön hyväksymistä tai pyynnön esittämistä koskevaan päätökseen

Päätökseen, jolla on hylätty sopimuksen 9 artiklassa tarkoitettu pyyntö siitä, että sopimuksen osapuolena oleva vieras valtio saisi käyttää asiassa toimivaltaa, tai päätetty, ettei sopimuksen 8 tai 9 artiklassa tarkoitettua pyyntöä esitetä, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Muuhun pyynnön hyväksymistä tai pyynnön esittämistä koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta asianomaisen tuomioistuimen tai viranomaisen päätökseen säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

8 §

Tunnustamisesta ja täytäntöönpanokelpoisuudesta päättäminen

Sopimuksen osapuolena olevassa vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistamisesta päättää Helsingin hovioikeus.

Hakemuksen tekemisessä ja käsittelyssä sekä muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoi-keudesta annetun lain (361/1983) 36—40 ja 42 §:ssä sekä 44 §:n 2 momentissa säädetään.

9 §

Salassa pidettävän tiedon antaminen

Sosiaalihuollon viranomainen saa sopimuksen 34 artiklassa mainituin edellytyksin antaa Suomen keskusviranomaiselle tai tietoa sopimuksen nojalla pyytävälle vieraan val-

tion viranomaiselle sellaisen salassa pidettävän tiedon, jonka se saisi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 18 §:n 1 momentin mukaan antaa Suomen tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle.

Suomen holhousviranomainen saa tämän pykälän 1 momentissa mainituin edellytyksin antaa siinä tarkoitetuille tahoille salassa pidettävän tiedon, jos holhousviranomainen saisi holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 92 §:n 3 momentin 1 tai 3 kohdan mukaan ilmaista sen Suomen tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle.

10 §

Lausunto tapaamisoikeutta koskevassa asiassa

Jos lapsen tapaamisoikeutta koskeva asia tulee ratkaistavaksi sopimuksen osapuolena olevassa vieraassa valtiossa ja asia koskee lapsen ja tämän Suomessa asuvan vanhemman välistä yhteydenpitoa, viimeksi mainittu voi pyytää sosiaalilautakunnan lausuntoa niistä olosuhteista, jotka ovat merkittäviä tapaamisoikeuden myöntämisen tai käyttämisen kannalta. Lausunnossa saa ilmaista myös salassa pidettäviä tietoja siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään.

Lausunnon antaa sen kunnan sosiaalilautakunta, jonka asukas lausuntoa pyytävä sosiaalihuoltolain (710/1982) 14 §:n mukaan on. Lausunto toimitetaan Suomen keskusviranomaiselle tai suoraan sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa asia tulee ratkaistavaksi.

Tämän pykälän nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

11 §

Tiedon antamisen rajoitus

Poiketen siitä, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään,

tietoa ei kuitenkaan saa antaa eikä Suomen keskusviranomainen saa sitä välittää edelleen, jos se aiheuttaisi todennäköisesti vaaran lapselle taikka lapsen omaisuudelle tai uhkaksi lapsen perheenjäsenen vapautta tai elämää.

12 §

Todistus huoltajan tai edunvalvojan asemasta

Maistraatin tulee lapsen huoltajan tai edunvalvojan pyynnöstä antaa todistus tämän asemasta ja valtuuksista, jos:

1) lapsen asuinpaikka on Suomessa ja pyytäjän asema huoltajana tai edunvalvojana perustuu suoraan lakiin; tai

2) päätös, johon huoltajan tai edunvalvojan asema ja valtuudet perustuvat, on tehty Suomessa.

Maistraatti ei kuitenkaan ole velvollinen antamaan todistusta, jollei pyytäjä osoita, että hän tarvitsee sitä vieraassa valtiossa. Todistusta ei saa antaa, jos todistuksen antamiseksi tarvittavat tiedot eivät käy ilmi suoraan laista, väestötietojärjestelmästä tai holhoustoimesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitettusta holhousasioiden rekisteristä eikä todistusta pyytävä esitä niistä luotettavaa selvitystä.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää, että toimivalta antaa todistus kuuluu vain asetuksessa nimetyille yhdelle tai useammalle maistraatille. Pyyntö todistuksen saamiseksi ja siihen liittyvä selvitys voidaan kuitenkin toimittaa mille tahansa maistraatille. Jos tämä maistraatti ei ole asiassa toimivaltainen, sen on viipymättä siirrettävä asia toimivaltaiselle maistraatille.

13 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*